

DIAGNÓZA LONDÝN

ANEB PŘÍBĚHY ČESKÉ DOKTORKY

EVA HNÍZDOVÁ
LUCIE WEISSOVÁ

**EVA HNÍZDOVÁ
LUCIE WEISSOVÁ**

DIAGNÓZA LONDÝN

ANEB PŘÍBĚHY ČESKÉ DOKTORKY

GALÉN

Všechna práva vyhrazena.
Tato publikace ani žádná její část nesmějí
být reprodukovány, uchovávány v rešer-
šním systému nebo přenášeny jakým-
koli způsobem (včetně mechanického,
elektronického, fotografického či jiného
záznamu) bez písemného souhlasu nakla-
datelství.

© Eva Hnízdová, Lucie Weisssová, 2020
Preface © Cyril Höschl, 2020
© Galén, 2020

ISBN 978-80-7492-481-1 (PDF)
ISBN 978-80-7492-482-8 (PDF pro čtečky)

PŘEDMLUVA

Zpověď česko-britské lékařky Evy Hnízdové, zaznamenaná novinářkou Lucií Weissovou, je kouzelným a neobyčejně „splavným“ čtením. Pravdivě a bez pózy glosuje a do značné míry osvětluje otázky, které si nejenom čeští lékaři, ale i celá veřejnost často klade, když porovnává naše zdravotnictví se západním vyspělým světem, zejména s Velkou Británií, kam se řada českých lékařů uchyluje. Při neustálé snaze o menší či větší reformu našeho zdravotního systému a hledání vhodných vzorů ve srovnatelných zemích rozvinutého světa je pochopitelně třeba těžit ze seriózně založených epidemiologických, demografických a ekonomických studií. V tom všem se ale pro někoho, kdo nemá s jiným zdravotnickým systémem, než je ten český, autentickou zkušenost, může vytratit vlastní prožitek založený navíc na dvojnásobné zkušenosti. V tomto ohledu je knížka, již držíte v ruce, půvabnou a důvěryhodnou kazuistikou, která oplývá nejen dobrými postřehy, ale tu a tam i humorem, jenž často bývá výmluvnější než sáhodlouhé vysvětlování. Českého čtenáře potěší, když si své vlastní postřehy o různých etnických skupinách a náboženských denominacích potvrdí i pohledem někoho, kdo má jinou, rozšířenou zkušenost. Také se poučí, když zjistí, že anglicky se vlastně nikdy pořádně nenaučil, i kdyby si náhodou již nyní myslel, že ten jazyk ovládá.

Důvěru zdejšího lékaře si autorka získá věrným vystižením hlavních charakteristik naší domácí lékařské komunity, solidním teoretickým základem počínaje a nedostatečnou praktickou přípravou na lékařských fakultách konče. To druhé ostatně bylo hlavním důvodem

k tomu, proč jsme se na 3. lékařské fakultě UK už před dvaceti lety snažili téměř revolučním způsobem zavést nové, na praxi a na problém orientované curriculum. Tím snadněji se pak čtenář nechá přesvědčit o tom, jak by se asi cítil, kdyby byl – stejně jako autorka – přenesen do britského prostředí. Pocity z četby rezonují s dojmem, který jsme kdysi měli například při četbě Čapkových Anglických listů. Některé pasáže autobiografie Evy Hnízdové pak nutně asociují brilantní a snad nejzhuštěnější a nejmystičtější psychologickou sondu do fenoménu emigrace, úvahu Milana Kundery. Jde o první kapitolu jeho románu Ignorance, která vyšla i samostatně pod názvem Velký návrat. Knížечku Hnízdové můžeme v tomto světle chápat jako názorné rozvedení konkrétního případu, na němž lze nedorozumění mezi těmi, kdož zůstali, a těmi, kdož odešli a po letech se vracejí, demonstrovat.

Současný globalizovaný svět s volným pohybem lidí, zboží a kapitálu, v němž zároveň neustále běží vyčerpávající a vražedné konflikty, generuje mnoho legendárních „lékařů bez hranic“, tedy jakýchsi nových typů Axela Muntheho (Kniha o životě a smrti) či Alberta Schweitzera (Lambaréné). I když nelze srovnávat nesrovnatelné, všichni mají něco společného: nadhled, daný osobním prožitkem kontaktu nejenom s lidským utrpením, ale s jeho mnohými pohledy na něj, podmíněnými zcela rozdílným kulturním, rasovým, náboženským a etnickým založením. To je zkušenost, která naší, sice poměrně idylické, leč přece jen donedávna značně izolované, homogenní a do určité míry konzervativní, společnosti chybí. Ve vztahu k výzvám tohoto světa ještě nevíme, zda tato mírná odlišnost nám bude v budoucnu ku prospěchu, či ke škodě. Ke škodě však rozhodně není, když

si svůj obzor rozšíříme, když už ne osobní zkušeností, tak alespoň pohledem někoho, jehož výpověď můžeme snadno a bez obtíží přijmout a do jisté míry využít k filozofickému uchopení problémů současného světa. Imigrací počínaje a brexitem konče. A to navzdory tomu, že knížka není ani vědecká, ani odborná, ani politologicky, historicky či filozoficky zaměřená. Je to jednoduchý, srozumitelný a milý vzkaz generace, která svou profesní dráhu prožila na přelomu režimů a epoch konce 20. století, a která má přicházejícím generacím co sdělit. Všem.

CYRIL HÖSCHL

ÚVODNÍ SLOVO SPOLUAUTORKY

S MUDr. Evou Hnízdovou jsem se poprvé setkala v roce 1979, kdy jsem k ní přišla na vstupní prohlídku v Obvodním ústavu národního zdraví v Praze 1, kam jsem nastoupila jako podniková právnička. Náš vztah lékař-pacient se brzy změnil v přátelství, zejména poté, kdy se nám ve stejnou dobu narodili synové. Když v roce 1986 emigrovala, zdálo se, že jsem ji ztratila navždy. Kdo by si pomyslel, že za tři roky se systém, který ji přiměl opustit vlast, zhroutí, ona se bude moci vracet a my budeme svobodně cestovat a potkávat se.

Když jsem poslouchala její vyprávění, jak složité bylo etablovat se v Británii coby GP – general practitioner (obvodní lékař), pochopila jsem, že stojí za to její příběh zaznamenat. Pro naše vrstevníky, kteří si pamatují, jak železná opona rozdělovala lidi, i pro ty mladší, kteří berou možnost cestování za prací jako samozřejmost. Pro emigranty, kteří si prošli podobnou zkušeností, i pro ty, kteří zůstali a neměli tušení, jak složité bylo usadit se jinde. A taky z vděčnosti, že nelidský systém, jenž stavěl ostnaté dráty mezi rodiny a přátele, padl, a i když někteří na něj vzpomínají s nostalgií, už se, doufám, nikdy nevrátí.

LUCIE WEISSOVÁ

(1)

Předkové

Cesta k životní profesi bývá různá, pokud má vůbec někdo takové štěstí, aby profesi na celý život měl. Většina lidí prostě bere práci, která je k dispozici, považuje ji za nutnost, za prostředek obživy, a když někde nabídnou víc, beze smutku a nostalgie předmět činnosti změní. Pak jsou profesní rodinné klany: děda byl hrobník, táta hrobník, syn – aspoň ten nejstarší – zdědí hrobnickou firmu. Nikdo se ho neptá, jestli chce kopat hroby, je to prostě samozřejmost.

Znám i dost lékařských klanů a mohlo by se zdát, že mezi ně patří i má rodina: dědeček byl lékař, otec, jeho sestra, moje matka a můj nevlastní otec jakbysmet. Dokonce jsme doma měli po dědečkovi kostru – ne jeho, ale skutečnou, z pravých kostí, žádnou umělohmotnou, jaké se používají dnes. Vždycky, když někdo studoval medicínu, půjčil si ji, aby měl pořádnou anatomickou pomůcku.

Vypadá to, jako bych byla pro toto povolání předurčena. Ale moje cesta k medicíně rozhodně nebyla vydlážděná, předem daná a jasná. Kdyby se mě někdo ještě během gymnaziálních let zeptal, čím budu, asi bych řekla překladatelkou, historičkou, archeoložkou, ale doktorkou? – ani náhodou!

Historicky prvním felčarem v naší rodině – alespoň pokud je mi známo – byl otec mého otce MUDr. Karel Kubát. Dědeček býval pražským rodinným lékařem, ale

*Dědeček Karel
Kubát. Lázeňský
doktor a lázeňský
švihák.*

jen v zimě. V sezoně působil v Mariánských Lázních jako lázeňský doktor. To se změnilo po osmačtyřicátém roce, po komunistickém převratu. Pracující po náročném budování lepších zítřků potřebovali do lázní stále, tak se sezona prodloužila na celý rok a můj dědeček se stal primářem v Mariánkách na plný úvazek. Byl to veselý, žoviální pán, pacientkám říkal křestním jménem a plácal je po zadku. Dnes by nejspíš čelil mnoha trestním oznámením, ale tehdy byla jiná doba, a tak ho jeho pacientky milovaly.

Můj otec Rudolf Kubát se, nejspíš pod vlivem dědečka, taky rozhodl pro lékařské povolání. Jeho plány mu

ale překazili nacisté, když zavřeli vysoké školy. Táta proto začal studovat medicínu až po válce a dostal výhodu kratšího studia. Vždyť on a celá jeho generace ztratili šest let, kdy jim bylo studium odepřeno. Medicínu dokončil za čtyři roky.

Cesta mé matky Hany Nettlové k doktorskému povolání byla ještě trnitější. Její pouť ke vzdělání byla vůbec složitá a obdivuhodná.

V roce 1940, to byla právě v sekundě, musela jako Židovka opustit Drtinovo gymnázium na Smíchově, protože nacisté zakázali židovským dětem chodit do školy. Navštěvovala pak krátce nějaké domácí vyučování, jež ovšem kvalitu a rozsah školní výuky nemělo. I to pak musela opustit a v roce 1943 odjela transportem do Terezína.

V tamním ghettu se ale dlouho nezdržela. Její otec se podílel na pašování kreseb z Terezína. Šlo o pravdivá zobrazení života v ghettu, která měla upozornit veřejnost za hranicemi třetí říše na zoufalou situaci tamních obyvatel. Němci na to ovšem přišli a všechny aktéry i jejich rodiny včetně mé matky pozavírali do Malé pevnosti, což byla věznice pražského gestapa. Podmínky tam byly kruté. Židovští vězni měli k dispozici dvě cely, jednu pro ženy, druhou pro muže. V každé místnosti byla asi stovka lidí v prostoru, kde si nemohli ani lehnout. Každé ráno vynesli dozorcí několik mrtvých.

Když se matka po válce a po pěti letech „za školou“ vrátila, ředitel gymnázia jí nabídl pokračování ve studiu. Věřil, že se doučí jeden ročník a může postoupit do tercie. To máma odmítla. Nechtěla ve svých osmnácti letech chodit do třídy s třináctiletými. Ředitele ovšem dost rozzlobila tím, že na jeho velkorysou nabídku nepřistoupila. Křičel na ni, ať klidně zkusí udělat rozdílové

zkoušky ze všech předmětů za pět let, ale když to nezvládne – a on byl přesvědčen, že to není v lidských silách –, má po maturitě.

To neznal moji matku. Během prázdnin se našprtala všechno učivo za pět ztracených let. Tehdy jí poprvé pomohla její fotografická paměť. Nakonec šla k maturitě se svými vrstevníky, které musela v sekundě nedobrovolně opustit.

Po maturitě nešla na vysokou školu. Asi to tehdy nebyla její ambice. Dívka z dobré – ještě pár let dobré, pak buržoazní – rodiny si udělala sekretářskou nástavbu, aby něco měla, než se vdá. Pak poznala mého otce a v roce 1947 se vzali. Táta dostal umístěnku na Slovensko,

Maturitní fotografie mé matky (pátá zleva v první řadě). Třídu dohnala po pětileté nepřítomnosti.